BEGRAVNINGSPASTORAL

för Grästorps pastorat

Pastoralteologisk grund

Den pastoralteologiska grunden för Svenska kyrkans begravningsverksamhet beskrivs i kapitel 24, Inledningen, Kyrkoordningen.

"I begravningsgudstjänsten tar församlingen och de sörjande avsked och överlämnar den som dött åt Guds barmhärtighet. Kyrkan tror och bekänner att Jesus Kristus genom sin död har burit människans död och genom sin uppståndelse segrat över döden och öppnat vägen till det eviga livet.

Vid begravningen kommer såväl sorgen och dödens allvar som hoppet och uppståndelsens ljus till uttryck. Den blir samtidigt en påminnelse för de närvarande att själva besinna sig inför livets frågor och dödens allvar.

Den dubbelhet av död och liv, mörker och ljus som finns i varje människas liv och i korsets evangelium sätter således sin prägel på begravningen, men sorgen och döden får en ny och annorlunda karaktär, när den bärs upp av uppståndelsens och den himmelska lovsångens ton."

Dessutom kan tilläggas att begravningsverksamheten är en av de mötesplatser där Grästorps Pastorat möter många av sina kyrkotillhöriga. Begravningsverksamheten är en viktig del av pastoratets uppdrag att förkunna hopp och möta människor med omsorg.
Denna pastoralteologiska grund genomsyrar själavård, gudstjänster och nedanstående rutiner.

Begravningspastoral

Allt som sker i begravningsverksamheten ska ske med värdighet. Gud, som gett oss livet ger oss också hoppet om ett liv efter döden. Den människosyn kyrkan vill förmedla innebär att den avlidnes kropp ska behandlas på ett värdigt sätt. Medarbetare i Grästorps pastorat ska i alla begravningsuppgifter visa den avlidne samma omsorg och ha samma etiska förhållningssätt som om anhöriga var närvarande när arbetsuppgifterna utförs.

Enligt Svenska kyrkans synsätt sträcker sig begravningen från dödsbädden till avskedet vid graven. Grästorps pastorat vill i sitt arbete möta människor med omsorg, respekt, kärlek och tålamod. Begravningspastoralen är en hjälp för att tydliggöra såväl helheten som de enskilda arbetsuppgifterna i samband med begravningen.
Kyrkoherden har det övergripande ansvaret för att begravningsverksamheten sköts i enlighet med denna begravningspastoral, men varje medarbetare måste också för sin del ta ansvar för sina uppgifter för att begravningspastoralen också ska gälla i enskildheter.

Begravningspastoralen är en lokal överenskommelse om hur anställda och förtroendevalda i Grästorps pastorat arbetar med begravningsfrågorna. Begravningspastoralen är ett arbetsledningsinstrument för kyrkoherden och församlingens medarbetare ska följa de riktlinjer som finns i pastoralen. Begravningspastoralen omfattar tiden från dödsbädden till uppföljningen efter begravningsgudstjänsten och är ett sätt för Grästorps pastorat att kvalitetssäkra begravningsverksamheten.

Platser för begravningsverksamhet

Grästorps pastorat utför begravningsverksamhet på och i samtliga kyrkor och kyrkogårdar.

Kontakt

Begravningsbyråer och sorgehus kommer i kontakt med Grästorps pastorat för att boka begravningstid, planera begravning och för själavård:

Under kontorstid kan pastorsexpeditionen i församlingen kontaktas. Pastorsexpeditionen förmedlar kontakt med präst och kyrkomusiker.

Under annan tid än kontorstid eller i särskilda fall kan kh i pastoratet kontaktas.

Telefonnummer och e-postadresser finns att tillgå på församlingens hemsida www.svenskakyrkan.se/grastorp, www.eniro.se, www.hitta.se eller tfn 118 118.

Administrativa rutiner vid pastorsexpedition

Medarbetarna vid pastorsexpeditionen i Grästorps pastorat administrerar uppdrag rörande församlingens begravningsverksamhet. Pastorsexpeditionen är öppen kl. 08:00 - 16:00 måndag till torsdag samt 08.00-12.00 fredagar, helgfri vecka.

Pastorsexpeditionen tar emot anmälan om dödsfall och

- noterar uppgifter om den avlidne
- noterar dödsdatum
- noterar närmast anhörig, telefon- och adressuppgifter
- noterar vem som anmäler dödsfallet, närmast anhörig eller begravningsbyrå
- noterar vilken begravningsbyrå som företräder dödsboet vid begravningsgudstjänsten
- kontrollerar den avlidnes kyrkotillhörighet
- bokar begravningsgudstjänst
- bokar präst och musiker
- bokar minnesstund och lokal
- hämtar blankett för begravningsgudstjänst från kyrkobokföringen, KBOK
- noterar på blanketten om kistgrav, urngrav eller urngrav i minneslund önskas
- noterar om befintlig grav eller ny grav ska öppnas
- skickar kopia av begravningsblankett om bokning till präst, kyrkomusiker, vaktmästeri och sparar kopia i pärm
- skickar vid önskemål om urnnedsättning i Minnes-Askgravlund till närmast anhörig en blankett
  med förfrågan om tillstånd för gravsättning i minneslund. Gravsättningen får inte ske innan blanketten kommit i retur till pastorsexpeditionen. Pastorsexpeditionen sänder blanketten med internpost till vaktmästeriet.
- skickar till sorgehuset inbjudan till tacksägelse
- när begravningsgudstjänsten är utförd signerar tjänstgörande präst/vaktmästare
  begravningsblanketten i original

- registrerar uppgifterna på begravningsblanketten i Ministerialboken, KBOK
- arkiverar begravningsblanketten

Församlingen har fastställda tider för begravningsgudstjänster och en långsiktigt fastställd tjänstgöringsordning för präst, musiker och vaktmästare.

Om behov finns för begravningsgudstjänster på andra tider än de fastställda sker bokningen i samråd med präst, musiker och vaktmästare.

Skatteverket översänder till pastorsexpeditionen intyg om gravsättning. Intyget skickas till vaktmästeriet med internpost. Gravsättning får inte ske förrän intyget inkommit till vaktmästeriet. Intyget kontrolleras av den vaktmästare som har hand om gravsättningen av kista eller urna. Efter gravsättningen undertecknas intyget av tjänstgörande vaktmästare och sänds med internpost till pastorsexpeditionen som vidarebefordrar det till Skatteverket. Gravsättning får inte heller ske förrän kopia av blankett från gravrättsinnehavare an- gående gravrättsinnehavarens medgivande om gravöppning inkommit till tjänstgörande vakt- mästare.

Efter det att gravsättning ägt rum sänder vaktmästeriet med internpost en underskriven kopia av begravningsblanketten till expeditionen med ifyllda uppgifter om gravsättningsdatum, gravnummer och lägesbeskrivning inom gravplatsen.

Anmälan och registrering av dödsfall vid borgerlig begravning

Vid borgerlig begravning meddelas kyrko- och kyrkgårdsvaktmästarna om gravsättningen på kyrkogården enligt Administrativa rutiner vid pastorsexpedition. Medarbetarna vid pastors- expeditionen informerar anhöriga om att församlingen tillhandahåller lokal utan religiösa symboler för eventuell begravningsceremoni. Vid borgerlig begravning får inte församlingens kyrkor användas.

Enligt Svenska kyrkans biskopsbrev om begravningen bör inte en präst eller diakon lika lite som en kyrklig förtroendevald i ledande ställning vara officiant vid en borgerlig begravning. Om en nära anhörig eller vän önskat borgerlig begravning, kan man som privatperson med- verka i enskilt moment såsom text- eller diktläsning, men inte leda akten.

Administrativa rutiner vid förvaltningskontoret

Medarbetarna vid pastorsexpeditionen i Grästorps pastorat administrerar uppdrag rörande församlingens begravningsverksamhet.

- datum för gravsättning av kista/urna registreras i gravbok
- gravbevis, bevis om att ny gravrätt upplåtits, skickas till närmaste anhörig när grav- sättning ägt rum
- när gravsättning sker i redan upplåten grav antecknas att gravrätten förlängs med 25 år om villkoren i 9 § Begravningslagen är uppfyllda
- har den avlidne varit antecknad som gravrättsinnehavare kontaktas dödsboet för upp- gift om ny gravrättsinnehavare
- om den avlidne inte är församlingsbo i Grästorps pastorat men begravs här faktureras den avlidnes hemförsamling för de kostnader som Grästorps pastorat har i samband med begravningen

Bemötande

Församlingens medarbetare förväntas bemöta sorgehus med saklighet, vänlighet, öppenhet, respekt, empati och diskretion. Medarbetare i församlingen förmedlar själavårdsärenden till församlingens präster.

Tillgänglighet

Pastoratets kyrkogårdar är alltid öppna för besök. Kyrkorna och församlingshemmen är handikappanpassade för rörelsehindrade och försedda med hörselslinga. Kyrkorna ska vara öppna och tillgängliga för sorgehus och deltagare i begravningsgudstjänst 30 minuter före utsatt gudstjänsttid.

Själavård

Begravningens sammanhang sträcker sig från dödsbädden till avskedet vid graven. Mycket av detta hör till själavården och det pastorala handlandet och präglas därför av en betydande frihet. Svenska kyrkans riter vill hjälpa de sörjande att förstå att den döde är död och gestalta kyrkans tro på Guds närhet och på de dödas uppståndelse och ett evigt liv.

Församlingens präster ska när de är i tjänst stå till förfogande för själavård och andakter i samband med dödsfall. I samband med begravning och dödsfall bistår församlingen med själavårdande omsorg.

- Församlingen har beredskap för bön och sjukkommunion som en del av omsorgen vid livets slut. Präst medverkar till att söka skapa tillit inför döden och avskedet och lämnar möjlighet till enskilt samtal
- Andakten vid den avlidne vill förmedla tillit och förtröstan till de närvarande. Omständigheterna kring dödsfallet får betydelse för hur andakten utformas
- Präst stöder sörjande i sorgeprocessen. Präst kan bistå med praktiska råd. Se "Begravningen - ett brev från Svenska kyrkans biskopar"
- Präst medverkar när så önskas och leder andakt i samband med visning av den avlidne/och enskilt avsked. Präst samråder efter anhörigas önskan med begravningsbyråns representant om de praktiska frågorna vid utformningen av visningen
- Präst medverkar efter kallelse i samlingar på den avlidnes arbetsplats eller motsvarande
- Präst har kontakt med de närmaste anhöriga senast fem dagar före begravningsgudstjänsten
- Före begravningsgudstjänsten möter präst om möjligt de närmaste anhöriga för samtal i deras hem eller i någon av församlingens lokaler
- Präst deltar efter inbjudan i minnesstunder

- Präst deltar om så önskas vid gravsättning eller urnnedsättning

- Församlingen erbjuder själavårdskontakt efter begravningen

Barn

När någon i ett barns närhet dör bör särskild omsorg om barnet iakttas. I sorgesamtalet bör barnets särskilda behov av stöd tas upp. Frågor om barns närvaro vid visning, enskilt avsked, begravningsgudstjänst och gravsättning ska tas på stort allvar. Det är viktigt att barn får bli delaktiga i sorgeprocessen och att det kan ske på barnens villkor. För barns känslor och tankar liksom för deras frågor, sorg och oro ska prästen visa stor lyhördhet. Tonåringars behov av stöd och hjälp bör särskilt uppmärksammas. Församlingens präster har rutiner för kontakt med dagis, förskola och skola samt för särskilt utformade gudstjänster där barnen är delaktiga.

Vid begravningsgudstjänsten kan prästen underlätta för barnen genom att be dem komma lite tidigare för att bekanta sig med kyrkorummet och prästen kan på plats berätta om vad som ska hända. Barn kan hjälpa till med att förbereda begravningsgudstjänsten med att t.ex. tända ljus, hjälpa till att lägga ut blommor eller lägga ut psalmböcker. Begravningsgudstjänsten kan utformas så att barnen är delaktiga i symbolhandlingar.

När barn eller unga dör finns vanligtvis sörjande kamrater och lärare som behöver få uttrycka sin saknad och sin sorg. Församlingens medarbetare bör erbjuda särskild hjälp att bearbeta sorg och rädsla genom t.ex. samtal, samlingar och lektionsmedverkan.

När foster avlider erbjuder församlingen en begravningsgudstjänst eller en andakt när det bedöms som pastoralt lämpligare. Gudstjänsten eller andakten ska utformas i nära samarbete med den drabbade familjen och med stor pastoral omsorg och lyhördhet.

Vid begravning av aborterade foster är det viktigt att prästen kan möta och själavårdande hantera en eventuell skuldproblematik. Att ta avsked av aborterade foster är en pastoral akt som bör utformas med själavårdande frihet och inte vara en offentlig gudstjänst. Vid utformningen av gudstjänsten ska omsorgen om föräldrarna vara vägledande.

Begravningsgudstjänstens utformning

Vid begravningsgudstjänster i Grästorps pastorat följs kyrkohandboken med dess riktlinjer. Anhöriga inbjuds att vara delaktiga i utformandet av begravningsgudstjänsten. Präst och kyrkomusiker verkar för att anhöriga deltar vid val av musik, bibeltexter och böner.

Präst och kyrkomusiker vägleder fastställande av ordningen för psalmer, solosång och instrumentalmusik i gudstjänsten. Det är av vikt att samråd med präst, kyrkomusiker och anhöriga äger rum så att musik och psalmer blir en integrerad del av helheten och står i samklang med Svenska kyrkans tro och lära.

Tal, brev, texter, egen poesi m.m. kan med fördel framföras under minnesstunden.

Det är viktigt att i lyhördhet för människors förväntningar tydligt visa på att begravningsgudstjänsten är en gudstjänst. Ingenting av det som förekommer vid en begravningsgudstjänst ska motsäga den kristna tron på Jesus Kristus, hoppet om de dödas uppståndelse och ett evigt liv. Det är också viktigt att kyrkorummets helgd och begravningsaktens värdighet bevaras, liksom livets värde, den avlidnes heder och gravfrid. Tjänstgörande präst avgör utifrån dessa riktlinjer hur ovanstående situationer ska handhas på ett pastoralt riktigt sätt.

Minnesstund

Minnesstunden efter begravningsgudstjänsten är en viktig samling. Den möjliggör en måltidsgemenskap och ger tillfälle till att minnas den döde och ta ett steg vidare i en ny livssituation. Vid planeringen av minnesstunden är det den dödes eller närmast anhöriga önskan som gäller.

I Grästorps pastorat är det vanligt att minnesstunden hålls i något av församlingshemmen. Det är viktigt att präst deltar vid minnesstunden och prästen ska därför vid planeringen för begravningsgudstjänsten även inplanera tid för minnesstunden. Eftersom minnesstunden hålls i församlingens lokaler ska prästen medverka till att minnestunden blir en minnesstund.

Tacksägelse

Tacksägelse hålls så snart som möjligt, efter överenskommelse med sorgehuset. Hänsyn ska också tas till vilken gudstjänstform närmast kommande sön- och helgdag har.

Etik och värdighet på kyrkogården

Generella regler om ordning och etik på Grästorps pastorats kyrkogårdar finns i begravningslagens andra kapitel där det i 12 § anges "En begravningsplats skall hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum skall alltid beaktas". Därtill anges i 13 § "En grav får öppnas bara genom innehavarens av begravningsplatsens försorg. Graven får inte öppnas på ett sådant sätt att stoft eller aska skadas" och i 16 kapitlet 10 § brottsbalken fastslås "Den som obehörigen flyttar, skadar eller skymfligen behandlar lik eller avlidens aska, öppnar grav eller eljest gör skada eller ofog på kista, urna, grav eller annat de dödas vilorum eller gravvård, döms för brott mot griftefrid till böter eller fängelse i högst två år". I kapitel fem i "Risker och etiska aspekter vid gravgrävning", lyfts en rad frågor om hur gravgrävningsarbetet ska utföras utifrån etiska utgångspunkter. Där finns formuleringar som är självklara utifrån allmänna, kristna och etiska värderingar.

Vid gravöppning skall särskilt följande beaktas:

- Gravöppning och gravsättning ska alltid utföras på ett värdigt och säkert sätt.
- Anhöriga ska om de så önskar kunna medverka vid återfyllning.
- Eventuella ben- och kistrester ska hanteras pietetsfullt och nedgrävas på större djup för att bereda plats för aktuell kistgravsättning.
- Eventuellt tidigare gravsatta urnor som påträffas ska hanteras värdigt i avvaktan på återförande och återfyllning av grav.
- Vid återfyllning av grav ska kistan först höljas försiktigt så att den inte skadas av återföljande maskinell återfyllning. Tunga lerjordar och stenbundna massor skall undvikas närmast kistan och i översta skiktet eller i gravkulle.
- Vid risk för alltför kraftig snösmältning eller regn skall vattnet i den öppnade graven ösas upp eller länspumpas.

Säkerhet vid gravöppning och återfyllning

En etisk och värdig hantering av begravningsfrågor omfattar även att alla arbetsmoment kan utföras på ett säkert och värdigt sätt. Arbetsmoment som rör gravöppning och återfyllning av grav är riskfyllda och bör särskilt beaktas. Till ett etiskt förhållningssätt hör att ingen ska skadas. Grästorps pastorat har utarbetat en riskanalys vid gravöppning som ska tillämpas. Se bilaga.

Förvaring av kistor och urnor

I Grästorps pastorat förvaras kistor och urnor i bisättningsutrymmet, som är låst. Bisättningsutrymmet har ett visningsrum och har plats för åtta kistor i kylutrumme. Urnorna förvars i skåp i visningsrummet. Det finns möjlighet att tända ljus vid bisättning.

Personal som vistas i bisättningsutrymmet uppträder på ett värdigt och pietetsfullt sätt med respekt för att kistor och urnor förvaras i lokalen.

Som regel transporterar begravningsbyrån kistorna till bisättningsutrymmet. Begravningsbyrån fyller i en loggbok med uppgift om transporten. Namn på den avlidne, personnummer, begravningsbyrå samt uppgift om vem som är ansvarig för transport och överlämnande av kista lämnas. Motsvarande uppgifter lämnas när transport av kista sker till krematorium.

Vaktmästeriet för också motsvarande uppgifter om både kistor och urnor. Denna loggbok upptar även tid och plats för begravningsgudstjänster, samt uppgift om gravsättning av kista och urna. När urna hämtas från krematorium antecknas detta i loggboken.

Kommer anhöriga med urna till Grästorps pastorat förs anteckningar i församlingens loggbok angående överlämnandet.

Senast dagen före begravningsgudstjänsten kontrolleras att rätt kista finns i församlingens bisättningsutrymme. Om transport sker vid senare tillfälle ska överenskommelse ske med begravningsbyrån.

Innan kista eller urna lämnar bisättningsutrymmet kontrollerar vaktmästaren att uppgifterna på kistan eller urnan överensstämmer med församlingens anteckningar.

Nyckel till bisättningsrum kvitteras ut på pastorsexpeditionen.

Transport av kista och urna

När kista överlämnats till Grästorps pastorat svarar pastoratet för alla ytterligare transporter av kista. Transport från bisättningsutrymmet till pastoratets kyrkor, där begravningsgudstjänsterna firas, sker med hjälp av begravningsbyråerna.

Om bärarlag medverkar vid gravsättning av kista överförs kistan till en transportkatafalk som förs fram av bärarlaget. Kistan sänks sakta och värdigt i graven med sänkband av bärarlaget.

Om kremation av stoft sker transporteras kistan efter begravningsgudstjänsten till krematoriet i Lidköping. Pastoratet har beslutat att transport av kista från bisättningsutrymmet till krematorium ska utföras av begravningsbyråerna. Transporten ska ske med begravningsbil.

När församlingens medarbetare hämtar urnorna från krematoriet förvaras urnorna i en speciell väska. Transporten går direkt från krematoriet till församlingens bisättningsutrymme.

Vid transport av kistor och urnor avstannas alla störande arbeten i anslutning till transporten och gravsättningen.

Visning av gravplats

Den vaktmästare som tjänstgör vid begravningsgudstjänsten visar också anhöriga lediga gravar. Det normala är att anhöriga får träffa samma vaktmästare vid bisättning, begravningsgudstjänst, gravsättning/urnnedsättning

Vid visning av gravplats informerar vaktmästaren om församlingens olika kyrkogårdar och lämnar närmare information om de kvarter som har lediga gravplatser. Information lämnas att vid gravsättning erhålles en gravplats med plats för två kistor eller flera urnor. Om det är en urngravplats som önskas informeras anhöriga om att det finns såväl urngravplats som minneslund. En urngravplats har utrymme för sex urnor.

Om alternativet minneslund/askgravlund väljs visas platsen och informeras de anhöriga om vilka regler som gäller för minneslunden. Bl.a. informeras de om att det är en anonym och gemensam gravplats, vilket innebär att anhöriga inte är närvarande vid urnnedsättningen, det finns gemensam planteringsyta för snittblommor och en gemensam lykta för gravljus. Pastorsexpeditionen sänder ut en blankett till anhöriga, som får skriftligt tillstyrka att den avlidnes aska får jordas i minneslunden. Efter nedsättningen av askan sänds minnesblad till anhöriga.

Vaktmästaren visar anhöriga hur gravkvarterets framtida utseende blir när fler gravsättningar skett inom området.

Anhöriga ges rådrum för att kunna tänka över vilken gravplats som önskas av de alternativ som vaktmästaren visat dem. Vaktmästaren och anhöriga kommer överens om när besked om vilka alternativ som valts senast ska lämnas.

Öppning av kistgrav

Om det vid visning av gravplats framkommer att det är en ny gravplats som ska öppnas gör vaktmästaren en anteckning om det på gravkarta som förvaras i respektive kyrkogårds personalutrymme. Innan gravöppning sker kontrolleras uppgifterna om gravplatsen mot anteckningarna på gravkartan. Motsvarande gravplats utmäts från markeringsrör på kyrkogården. Om anhöriga är gravrättsinnehavare till gravplats på kyrkogård där gravsättning skall ske kon- trolleras uppgifterna om gravplatsens nummer och de personuppgifter som finns i församling- ens gravbok.

Om anhöriga inte är noterade som gravrättsinnehavare i församlingens gravbok företas en utredning för att fastställa vem som är gravrättsinnehavare innan gravplatsen öppnas. Utredningen sker i samråd med vaktmästare, medarbetare vid pastorsexpedition och anhöriga.

Gravplatsen öppnas som regel dagen innan gravsättning sker. Gravöppningen sker vanligtvis med gravgrävare. Manuell grävning sker när utrymmet är för litet för att maskinell gravgrävning är möjlig eller när risk för stora markskador föreligger.

Gravgrävningen ska utföras av minst två anställda som har god kännedom om gravgrävning. Grävningen ska utföras på ett betryggande sätt. Se pastoratets Systematiska arbetsmiljöarbete bilaga

Gravens djup och bredd kontrolleras med måttstockar med fasta mått. Både vid gravgrävning med maskin eller för hand putsas gravens alla sidor och botten med spade för att säkerställa att kistan kan sänkas utan att skadas och att den kan stå plant.

Uppgrävd jord läggs antingen på vagn, omkringliggande mark eller i en jordlåda beroende på årstid eller om häckar, gravstenar och gravramar begränsar utrymmet.

I det fall att gravstenen måste lyftas bort från graven i samband med gravgrävningen ställs gravstenen på betryggande avstånd från området för gravgrävningen. Gravstenen ska hanteras på sådant sätt att den varken kommer till skada eller skadar medarbetare och besökare på kyrkogården. Efter återfyllning av graven återställs gravstenen.

Graven kläs alltid med gravklädsel.

P.g.a. kyrkogårdarnas läge och markbeskaffenhet kan problem med högt vattenstånd uppstå. I samband med snösmältning och kraftigt regn kan mindre vattenmängder samlas på gravbotten. I sådana fall öses vattnet upp eller pumpas bort med länspump.

Den öppnade graven täcks i avvaktan på gravsättning med ett aluminiumlock.

Graven ska öppnas på sådant sätt att stoft eller aska inte skadas. Eventuella ben- och kistrester ska hanteras pietetsfullt och nedgrävas på större djup för att bereda plats för aktuell kistgravsättning.

Gravgrävaren används inte vid återfyllning av graven.

Öppning av urngrav

Innan urna nedsätts på ny urngrav har graven först visats för anhöriga och överenskommelse med gravrättsinnehavaren har uppnåtts om i vilken urngrav som nedsättning av urnan ska ske. Anteckningar om överenskommelsen görs på gravkartan och på begravningsblanketten. Kontakt tas i god tid med anhöriga innan urna ska nedsättas och stor lyhördhet för anhörigas önskemål om dag och tid visas. Innan urngraven öppnas görs en lägesbeskrivning utifrån gravkartan och markeringsrör på kyrkogården.

Om urngrav öppnas på befintlig kistgrav kontrolleras tidigare gravsättningar och lägesbeskrivningar. Att graven får öppnas för urnnedsättning kontrolleras med gravrättsinnehavare.

Om markeringsrör saknas för aktuell grav utförs lägesbeskrivningen utifrån befintlig gravvård. Lägesbeskrivningen antecknas på begravningsblanketten och i församlingens gravbok.

Urngraven grävs samma dag som urnnedsättningen sker.
Regelmässigt sätts urnan under den tjälfria årstiden, men har anhöriga önskemål om annan tid används tjältråg för urngravar. Urngraven täcks med ett gravkläde och sker inte urnnedsättningen i nära anslutning till grav öppningen täcks urngraven med ett lock.

När urngraven öppnas tas grästorven bort med en slungspade. Därefter används plintspade för att uppnå rätt gravdjup. Att rätt gravdjup uppnåtts kontrolleras med måttstock.

Uppgrävd jord förvaras i skottkärra som under tiden urngraven är öppen ställs på annan plats.

Öppning av urngrav i minneslund/askgavlund

Minneslunden/askgravlunden är en anonym och gemensam gravplats, varför endast medarbetare på kyrko- gården känner till plats och tidpunkt för gravöppningen. För att anonymiteten inom dessa ska upprätthålls får anhöriga inte närvara vid gravöppningen och nedsättningen av urnan.

Innan gravöppningen sker i sänder församlingen en blankett till dödsboet där företrädare för dödsboet tillstyrker att urnan skall jordas i minneslunden. Gravöppning sker inom två månader efter det att meddelandet från dödsboet inkommit till församlingen. Under årstid med tjälbunden mark sker ingen öppning av urngrav i minneslunden.

Flera urngravar kan öppnas vid samma tillfälle, för varje urna öppnas en urngrav. I minneslunden finns markeringsrör i marken. Med utgångspunkt från markeringsrören mäts urngraven ut med måttband.

Öppningen av urngrav sker under arbetstid, men på sådant sätt att läget för urngraven inte röjs. Nedsättning av urna i minneslund sker i direkt anslutning till öppningen av urngraven.

Vid öppningen av urngraven och gravsättningen är minst två av medarbetarna på kyrkogården närvarande.

Öppningen av urngrav i sker på samma sätt som vid öppning av urngrav (se ovan) och gravsättningen av urnan sker på samma sätt som om anhöriga är närvarande. Oaktat om askan kommer till församlingen i urna eller papplåda nedsättes askan med urnan eller papplådan i urngraven. Innan gravsättningen sker kontrolleras nogsamt att det är rätt aska som nedsätts.

Sänkning av kista

Sänkning av kista sker med sänkband vid gravsättning av stoft. Kistan sänks sakta och värdigt av bärarlaget. Bärarlaget är instruerat att ta av sig eventuell huvudbonad och buga över stoftet när sänkningen av kistan är utförd.

Sänkning av kista med sänkband sker också om församlingens bärarlag deltar vid gravsättningen. Kistan sänks sakta och värdigt i graven. Samma förfaringssätt tillämpas om anhöriga är med eller inte.

Församlingens medarbetare är enhetligt klädda vid sänkningen och den i begravningsgudstjänsten tjänstgörande vaktmästaren är anpassad klädd .

Sänkning av urna i urngrav

När anhöriga medverkar vid sänkning av urna erbjuds anhöriga att sänka urnan. Sänkningen sker för hand med ett fastknutet band. Om inte anhörig sänker urna utför präst/ vaktmästare sänkningen.

Församlingens vaktmästare är klädd i kläder lämpliga för ändamålet.

Sänkning av urna i minneslund/askgr

Vaktmästare sänker urnan för hand.
Församlingens vaktmästare är klädd i mörka arbetskläder.

Återfyllning av kistgrav

Kistgraven återfylls i anslutning till gravsättningen.
Kistan höljs för hand med finkornigt material närmast kistan och upp till en tredjedel av gravens djup. Med detta handhavande garanteras att kistan inte skadas. Ovanpå graven uppläggs en gravkulle eller på annat sätt i överenskommelse med de anhöriga.

När återfyllningen är avklarad återmonteras eventuell gravsten, området kring graven krattas och eventuella kransar och blommor läggs runt gravkullen. Blommorna får ligga några dagar och tas bort när blommorna vissnat eller frusit.

Vid återfyllning får anhöriga närvara eller medverka om de så önskar. Återfyllningen sker med samma omsorg och epitet som om anhöriga varit närvarande

Återfyllning av urngrav

Urngraven återfylls i anslutning till urnnedsättningen med finkornigt material.

Vid återfyllning får anhöriga närvara eller medverka om de så önskar. Återfyllningen sker med samma omsorg och epitet som om anhöriga varit närvarande.

Återfyllning av urngrav i minneslund/askgravlund

Urngraven återfylls i direkt anslutning till urnnedsättningen med finkornigt material.
Anhöriga får inte närvara vid urnnedsättning. Återfyllningen av urngraven sker med samma omsorg och epitet som om anhöriga varit närvarande.

Höga maskinljud vid begravningsgudstjänst och gravsättning

Inga störande arbeten får utföras och inga maskiner med högt motorljud får användas i närheten av pastoratets kyrkor eller kyrkogårdar vid bisättningar, under begravningsgudstjänster, inte heller i närområdet vid transporter av kistor och urnor för gravsättning eller vid själva gravsättningarna.

Medarbetarna på kyrkogården och entreprenören för kyrkogårdsskötsel informeras veckovis om kommande bisättningar, begravningsgudstjänster, urnnedsättningar och gravsättningar i samband med arbetsplatsträffar.

Samverkan

Grästorps pastorat samverkar med ett flertal institutioner och begravningsbyråer i frågor som rör begravningsverksamheten.

- För samverkan med begravningsbyråer ansvarar präst
- För samverkan med skola ansvarar präst
- För samverkan med äldreboenden och vårdhem ansvarar präst
- Rutiner för kris- och katastrofhantering finns i därför särskild pärm.
- Samverkan med andra församlingar
- För jourtelefon ansvarar kyrkoherden

Enligt Kyrkoordningen beslutar kyrkoherden från fall till fall om upplåtelse av pastoratets kyrkor för begravning av avliden som vid dödsfallet inte tillhörde Svenska kyrkan samt för upplåtelse av kyrkan för begravningsgudstjänst i annat trossamfunds ordning.

Miljöhänsyn

Grästorps pastorat arbetar med framtagande av policy för begravningsverksamhetens miljöarbete och därmed mot en miljöcertifiering av verksamheten.

Medling vid konflikter

När anhöriga är oense huruvida den avlidne ska kremeras eller jordbegravas eller var gravsättningen ska ske, ska medling enligt begravningslagen erbjudas de anhöriga medlingsuppdraget ligger på kyrkoherden. Kan inte enighet uppnås genom medlingen ska kyrkoherden med eget yttrande överlämna ärendet till Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Om de närmaste är oense om begravningsgudstjänsten eller var gudstjänsten ska hållas är det en fråga för kyrkoherdens pastorala ansvar.

Finns konflikter bland de närmaste i begravningsfrågor ska den präst som har kontakt med sorgehuset underrätta kyrkoherden om konflikten och överlämna frågan om medling till kyrkoherden.

Övrigt

Församlingens entreprenör på kyrkogården och tillfälliga entreprenörer informeras om och åläggs att följa de riktlinjer som antagits av Grästorps pastorat för pastoratets kyrkogårdar. Kyrkoherden och kyrkogårdsvaktmästare ansvarar för informationen.

Vid ingångarna till kyrkogårdarna finns skyltar som informerar om att stillhet råder på denna helgade mark. Vid kyrkogårdsgrindarna finns även skylt uppsatt som informerar besökaren att ur olycksfallssynpunkt får inte burkar och blomsterbehållare av glas, vilka lätt går sönder, utsättas på gravarna.

Vid ingången till minneslunden finns skylt med information om de särskilda ordningsregler som gäller för minneslunden. Besökarna informeras om att minneslunden på Tengene och Trökörna kyrkogårdar är ett gemensamt vilorum.

För att minneslunden ska upplevas som en gemensam gravplats ansvarar Grästorps pastorat för plantering och skötsel av planteringsytan. Besökarna av minneslunden får inom avsett område sätta snittblommor i vas, tända minnesljus och under höst och vinter sätta ljung.

Däremot får besökarna inte plantera blommor, sätta ut gravlyktor, kransar och kransställ eller placera ljus på minnesstenen eller sätta ut marschaller.

Personal vid pastoratets kyrkogårdar tar bort utsmyckning och plantering som inte är tillåten. Borttagen utsmyckning återfås efter kontakt med personalen. En gång i veckan avstädas minneslunden av kyrkogårdens personal.

Grästorps pastorat vill att den som besöker pastoratets kyrkogårdar ska uppleva stillhet och ro. Församlingen vill också att kyrkogårdarna skall vara välskötta och estetiskt tilltalande.

Församlingens kyrkoherde har tillsammans med personalen möte med begravningsbyråerna regelbundet. Gemensamma frågor dryftas.

Uppföljning

Kyrkoherden tillsammans med församlingens medarbetare utvärderar varje år begravningspastoralen. Kyrkoherden redovisar utvärderingen för kyrkorådet.

Grästorp 2015-11-12

Christer Edvinson
Kyrkoherde